

Koncertekről

Óbudai Danubia Zenekar – 2014. február 23.

Befejező koncertjéhez érkezett a három programot kínáló mini-sorozat. Gyermekek, Isten és Ember címmel hirdették meg a Mozart-esteket, az Óbudai Danubia Zenekar új művészeti vezetőjének, a dirigens Hámori Máténak az ötletét valósítva meg. A „tematikus” műsor, mint olyan, nem újdonság, s nyilvánvalóan fontos szempont ebben a közreműködők kiválasztása. Az sem, hogy a gazdag koncert-kínálat szinte alapkövetelménnyé teszi a frappáns közönségcsalogatást. Persze, nem hátrány, ha ténylegesen fedi is a tartalmat...

A novemberi „Gyermek” koncerten – kontrasztként, nyilvánvaló – kései művek is felcsendültek, az „Isten”-program a vallásos tematikára fókuszált (a mélységesen hívő szerző romantikusan túldramatizált vonását felerősítve), az „Ember”-projekt pedig első-sorban inkább a műsorvezető Eckhardt Gábor közlendőit irányította. Ezen az estén hallhattunk részleteket az Idomeneóból, felcsendültek ritkán hallható basszusáriák, s a „Linzi” C-dúr szimfónia szerepelt.

Az Óbudai Danubia Zenekar előadásait koncertjei különböző színhelyein egyaránt a közönség érdeklődése kíséri – úgy tűnik, mobilizálható törzsközönséggel rendelkezik, amelyben, örvendetes módon, a koncertlátogatók különböző generációi képviselve vannak. Az idősebbek hűsége értékelendő, az időről-időre megújuló-fiatalodó zenekari tagság pedig a saját korosztályát tudja mozgósítani.

A Budapest Music Center ideális helyszínnek bizonyult. Csakhamar az is otthonosan érezte magát, aki ezúttal járt itt először. Budapest hangverseny-rendező színhelyeinek életképességét elsődlegesen nem az akusztikai viszonyok, sőt, még csak nem is az „alkalmassága” határozza meg, hanem a kínálat, s úgy tűnik, a BMC megnyitását követően hamar felzárkózott a többi koncerthelyszínhez (része van ebben a változatos kínálatnak csakúgy, mint az élőzene megunhatatlan varázsának). A modern környezet elfogadható a hagyományoshoz vonzódnók számára is. A fiatalok meghódításához „közvetlensége” is hozzájárulhat, amennyiben (nagyobb létszámú fellépőgárda esetén) szinte összeér az előadók és a hallgatók térfele. Ráadásul, eléggé visszhangos is ahhoz, hogy – szükség esetén – valamiféle szép mázzal tegye tetszetősebbé a produkciókat.

Ezen az estén ilyesmire nemigen volt szükség. Mozart zenéje „testközelinek” tűnt, a zenekar produkcióját a játék-öröm hatotta át. Ez a közvetlenség egyszerre távolítá tette a korhűsége törekvő interpretációs elképzeléseket, oly intenzitással, hogy mindenki átadhatta magát az itt-és-most hangzó életre kelő muzsikának. Ilyenkor óhatatlanul is mérséklődik a perfekció-igény, mindkét részről. Az ilyen rendezvényeket élőben kell hallgatni, hangfelvételen rögzítve nyilvánvalóan kisebb hatást érnének el. Hámori Máté pontos irányítással tartotta kézben együttesét, megalégedve a muzsikusok által realizált hangzásokkal.

A közvetlenség ritkán megélhető élményt jelenthetett az énekes-szólistának, napjaink vezető basszistájának, Cser Krisztiánnak is, aki olyan fiatalos tetszésnyilvánításban részesült, ami Mozart-művek esetében szokatlan. Megérdemelten kapott tapsot az egyik ária nagybőgő-szólóját játszó Járdányi Gergely is. A minden koncertrendezés álma, a már-már interaktív közönség-részvétel túlfűtötten valósult meg – s ha szokatlan is a fűtős tetszésnyilvánítás klasszikus produkció esetében, szerencsére kompromisszum-mentes művészi teljesítményt jutalmazott.

Az előrelátó szervezést dicséri, hogy máris hirdetik a következő – szintén három koncertből álló – bérleti sorozatot, amelynek műsora hasonló „sarkított” hangképeket Beethovenről ígér (Lázadó, Remete, Költő).

(Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok – 2014. március 2.

Művészetek Palotája, a Nemzeti Filharmonikusok próbaterme
A hangszerek lelke – gyermekhangversenybérlet 5–8 évesek részére

A gyerekek bevonása a klasszikus zenei életbe sokféleképpen történhet. A legjobb persze az, ha maguk is zenélnék – erre való a zeneiskolák, amelyekből szerencsére Magyarországon seregnyi működik. De nem mindenki tanulhat hangszert. A kevésbé aktívabbaknak ott az iskolai ének-zene oktatás – válaszolhatná valaki kellő cinizmussal, figyelmen kívül hagyva az elkeserítő visszaesést, amely ezen a területen idehaza az elmúlt negyedszázadban történt. Nem, természetesen nem elég, amit a gyerekek az általános iskolai vagy gimnáziumi énekórákon magukba szívhatnak: a komolyzenei előadó-művészet világának kell vállalkoznia arra öntevékenyen, hogy min-

den lehetséges eszközzel magához vonzza a gyerekeket. Ma már a legtöbb magyarországi szimfonikus zenekarnak van saját ifjú-sági programja, olyan évadokra bontott „cselekvési terv”, amely foglalkozik a legfiatalabbakkal, speciálisan e célból létrehozott programokkal téve vonzóvá a klasszikus zenét a felnövekvő generációk számára. Mindez persze nem önzetlenül történik: a gyerekek a jövő közönsége, és ha ma nem teszünk meg mindent azért, hogy megértsek és szeressék a klasszikus zene kincseit, holnap a koncerttermekben üres lesz a nézőtér.

Gyermekprogramok dolgában a *Nemzeti Filharmonikusok*nál zajló munka éppoly átgondolt és megalapozott, mint a *Kocsis Zoltán* főzeneigazgató és *Kovács Géza* főigazgató által vezetett együttes felnőtt hangversenyein. A kicsiknek kétféle sorozatot is kínál az NFZ: az egyik bérlet hangversenyeken (idén zenés színpadi produkciók formájában) tárja eléjük a komolyzene értékeit, a másik ennélmintegy preambulaként, beszélgetős műsorokban magukat a hangkeltő eszközöket ismerteti meg velük. Ez utóbbi sorozat címe *A hangszerek lelke – gyermekhangversenybérlet 5-8 évesek részére*. Hétfőgőken, vasárnaponként zajlanak a találkozások, a helyszín a Nemzeti Filharmonikusok immár sokak által jól ismert próbaterme, ahová a zenekar adminisztratív munkatársai kísérik fel a hatalmas lifteken a közönséget. Két műsor is elhangzik, az egyik délelőtt, a másik délután. A moderátor *Dunai Tamás*. Nem véletlenül ő: a kiváló színművész, amellet, hogy bölcsész – 1973-ban magyar-francia szakon végzett a szegedi JATÉ-n (ezért is lehetett olyan gyönyörű francia kiejtésű narrátora február 13-án az NFZ *Dávid király*-produkciójának) –, a zenével is szoros kapcsolatban áll, édesapja a mohácsi fúvószenekar karnagya volt, ő maga klarinéton és szaxofonon játszik, tagja volt a Színészenekarnak, és zenés színpadi produkciókban is rendszeresen fellép. A 2013/14-es évad három eseménye közül az első januárban a vonós hangszereket mutatta be, a második (erről szól ez a kritika) márciusban a fúvósokat, a harmadik pedig e sorok írásakor még előttünk áll: a májusi foglalkozás hősei az ütőhangszerek és játékosaik.

A márciusi fúvós hangszerbemutatót a délutáni foglalkozáson néztem-hallgattam meg. Közvetlen a hangulat: a hallgatóság nemcsak az emelvényeken elhelyezett széksorokat foglalhatja el, de a vállalkozóbb szelleműek

– főként persze a legkisebbek – a nézőtér előtti párnákra is leülhetnek, karnyújtásnyi közelségbe kerülve a műsorvezetőhöz és a bemutatót tartó zenekari tagokhoz. Beszélgetős stílusban zajlik a műsor, Dunai Tamás nemcsak mesél, de kérdez is, így a kommunikáció észrevétlenül interaktív válik, s a jól felelők a szünetben, illetve a műsor végén kis ajándékokat kapnak. A hangszerek közül az első részt a fafúvók uralják, a legmagasabb hangú fuvolától (*Kovács Imre*) haladunk az oboán (*Horváth Béla*) és klarinétton át (*Szathmári Zsolt*) a fafúvós hangzás fundamentuma, a fagott (*Bokor Pál*) felé. A legfontosabb hangzanak el: a működési elv (hogyan hatol a levegő a hangszerestbe, mi képezi a hangot), a hangszer hossza, a billentyűk száma, néhány szó a hangszer hangszínéről, karakteréről, repertoárjáról és a zenekarban játszott szerepéről. Fontos és szerencsés döntés, hogy a hangszeres muzsikuskok is beszélnek, közvetlenül, kedvesen, sok humorral – és persze játszanak, rövid darabokat a legkülönbélebb szerzőktől Mozarttól Francaixig, Haydntól Csajkovszkijig, Rossinitől Gershwinig, Debussytól Prokofjevig.

A szünet után következnek a rézfúvók: a trombita, mindjárt kettő is (*Molnár Zoltán és Spitzer Zsolt*), a kürt (*Gál László*), a harsona (*Koppányi Béla*) és végül a tuba (*Szentpáli Roland*). Megtudjuk, miben mások ezek a hangszerek, mint a szünet előtt láttott-hallott társaik, mi a különbség a megszólaltatásuk között. Az egymás után közönség elé járuló muzsikuskok már az első részben is vállalkoztak kamarazenei produkciókra, most azonban, a második rész folyamán ez a zenélési forma úgyszólván uralkodóvá válik, ráadásul a gyerekek számára nagyon szórakoztató és mulatságos módon, mert elhangzik egy egyveleg is, népszerű rajzfilm-muzsikákból. Egmást követik *A nagy bo-bo-bo borgász*, *A kockásfülű nyúl*, *a Kérem a következőt* (dr. Bubó), *a Vuk* és *a Thomas*, *a gőzmozdony főcímzenéi*, és persze megint lehet játszani, afféle gyerek-*Ki-nyer-mát*, kitalálva, mikor mi szól. Repül az idő, Dunai Tamás már nem is annyira műsorvezető, mint inkább jó barát, a gyerekek pedig nem az NFZ próbatermében vannak, hanem otthon. És ha legközelebb megint ide jönnek – már hazajönnek.

(Csengery Kristóf)

Nemzeti Filharmonikusok – 2014. március 8.

Emlékezetes hangversenyként könyvelhetjük el az „Ötörai bérlet – megváltozott kezdéssel” sorozat 4. estjét. Emmanuel Pahud fellépése önmagában eseményt ígért – de

szerencsére többről lett szó! Glinka népszerű nyitánya (Ruszlán és Ludmilla) immár szokványosnak tekinthetően fergeteges lendülettel szolt (Kocsis Zoltán muzsikusi az évek során szinte hozzászokhattak ahhoz, hogy szólamtudásuk kritériuma ez), de hála elsősorban a gyönyörű hangon játszó csellószólamnak, a gyors tempó nem ment a kifejezés rovására.

Pahud szólójával Hacsaturján Fuvolaversenye szerepelt a műsoron. A hegedűversenyből készített szerzői átírat megosztja a fuvolistákat: vannak, akik a „hegedűszerűség” megőrzésére törekednek, míg mások épp ellenkezőleg, hangszerük specifikumait kívánják érvényesíteni. Interjúkból ismert, hogy Pahud ez utóbbiak közé tartozik – habár játékát tekintve, mindenképp egyedi jelenségként értékelhetjük. Színpadi jelenléte rendkívül erős, ezáltal előadása (a mű hangzó reprodukálása) elementáris hatású produkcióvá érlelődik. (Egyébként gyermekként beavatták a színjátszás műhelytitkaiba is, és remek pr-érzéke van!) Amikor versenymű szólóját játssza, elhiteti, hogy par excellence szólista-alkat – s miközben csodáljuk játékát, nem tudunk szabadulni a gondolattól: ugyanő egyszemélyben zenekari muzsikusk is (igaz, nem kisebb együttes, mint a Berlini Filharmonikusok szólófúvólása). Amire hangszerével képes, az egyszerűen káprázatos! Az ilyesfajta sugárzó zeneiség mindig megerősíti az interpretációs szabadság (értsd, előadói kísérletezőkedv) létjogosultságát, hiszen – valamiféle korlátlan perfekciónak köszönhetően – érdemben új olvasattal gazdagodunk általa. A nézőtérrel úgy vélni, a zenekari játékosok számára is különleges inspiráció forrása egy-egy kivételes művésszel való együttműködés (habár a nagysághoz, minőséghez és igényhez Kocsis muzsikusi hozzászokhattak!).

Pahud fuvolistaságából adódott e hangverseny másik (igaz, nem hallhatóan érzékelhető, ám korántsem elhanyagolható) sajátossága: a hallgatóság soraiban rendkívül nagy számban foglaltak helyet fuvolisták (zenekari muzsikuskok és/vagy tanárok). A fuvolisták – legalábbis a hazai zenei életben – sajátos csoportként könyvelhetők el. Csoport, hiszen nincs még egy hangszer, amelynek a játékosai hasonlóképp figyelemmel kísérik kollégáik munkáját, néha aktív munka-legkapcsolattal erősítve az érdeklődést. Hasonló nyitottság jellemzi őket hangszerük lehetőségeinek feltérképezése iránt, nem kevesen még a legújabb (esetleg kísérletező) kompozícióktól sem „riadnak vissza”. A szakmai közönség jelenléte ezúttal azért különlegesen értékes, mert Pahud művészetének szakmai tanulságai/tapasztalatai beépülhetnek további munkájukba.

Debussy remekét, a ráadásaként játszott *Syrinx*-et lélegzetvisszfojtva hallgatta a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem közönsége.

Elsősorban a közönséget minősíti (de a dolgok összefüggenek): alig csappant meg a hallgatóság a szünet után (igaz, Dvořák e-moll (Újvilág) szimfóniája a komolyzenei örökzöldek közé tartozik). Megérte újrahallgatni a művet, mivel a versenymű kiobbano sikerének hatása aligha múlt el. Ilyenkor – vélhetőleg – a hivatásos muzsikuskok számára is felfénylik a játék-lehetőség, az alkotás öröme, legyen szó akár szólóállásokról, akár szólamban való közreműködésről. Ismert művek koncerten való újrahallgatása olyan veszélyeket rejthet, mint például a rögzített interpretációk perfektségével való összehasonlítás – míg előadói oldalról ott kísért a kopás-veszély. Ezen az esten nyoma sem volt ilyesminek. Kocsis Zoltán irányításával életteli muzsikálást hallottunk, ami leköttette a figyelmet, és már-már kritikátlan gyönyörködéssel töltött el. Jutott a lelkesedésből, megérdemelten, a zenekari ráadásoknak is. Szép este volt. (*Fittler Katalin*)

Budapesti Filharmoniai Társaság – 2014. március 10.

Magyar Állami Operaház

Kizárólag orosz szerzők kompozícióiból összeállított esttel lépett közönség elé a *Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara* az együttes *Kodály-bérletének* negyedik hangversenyén – ahogyan a programfüzet címdala jogos büszkeséggel hirdette, a zenekar működésének 161. évadában. Az eredeti műsor még Borogyin *Igor hercegének* nyitányát hirdette nyitószámként – ehelyett a vendégkarmester, *Ion Marin* (1960) egy sokkal népszerűbb, ám magát nem egykönnyen megadó másik hasonló műfajú darabot vezényelt: Glinka *Ruszlán és Ludmilla-nyitányát*. Ezt az 1930-as évek képviselőjében Prokofjev *2. hegedűversenye* (g-moll, op. 63) követte *Baráti Kristóf* (1979) szólójával, a szünet után pedig két évtizedet visszalépve az orosz zenetörténetben, Stravinsky balettje, *A tűzmadár* töltötte ki a második részt.

A Bukaresti születésű Ion Marin még a Ceaușescu-diktatúra utolsó éveiben, 1986-ban hagyta el Romániát, és osztrák állampolgár lett, lakóhelye azonban a svájci Lugano. Tanult a salzburgi Mozarteumban és a sienai Accademia Chigiana falai között, mesterei közé sorolja Herbert von Karajant, asszisztensként dolgozott Claudio Abbado mellett. Vezényelte a bécsi Staatsoper előadásait, a Londoni és az Izraeli Filharmonikusokat, valamint a Lipcsei Gewand-

haus Zenekarát. Olyan énekesek dolgoztak keze alatt, mint Luciano Pavarotti, Plácido Domingo, Angela Gheorghiu és Anna Netrebko. Emlékezetem szerint Budapesten eddig kétszer láttam-hallottam, s mindkét alkalommal meggyőzőtt szilárd szakmai tudásáról, ám egyik találkozás sem hagyott mélyebb nyomokat maga után. Két „veszélyes” tulajdonsága van: az egyik, hogy feltűnő férfiszépség, aki tudatában is van ennek, a másik, hogy igen mutatós manuális technika birtokosa. A kettő együtt, ha a tulajdonos némi színészettel kissé rájuk játszik, könnyen elviszi a produkciót a felszínes-dekoratív irányba. A korábbi alkalmakor ez történt, most azonban az ötvennégy esztendő karmester a lehető legjobb oldalról mutatkozott be, és így nyilvánvalóvá vált, hogy eredményesen dolgozó, kiváló muzsikos.

A *Ruszlán-nyitány*, mint tudjuk, kétélű fegyver: nagy sikert éppúgy arathat vele az együttes, mint ahogy csúfosan le is szerepelhet. Biztonsági tempóban nem érdemes előadni, mert azoknak a bizonyos fel- és legördülő nyolcad-futamoknak (nem tizenhatodok, *csak* nyolcadok!) sisteregniük kell, másképp semmit sem ér az egész. Viszont az ehhez szükséges nagy iram közepette (a partitúra *Prestót* kér az előadótól), ha az 1. hegedűszólam nincs a helyzet magaslatán, az előadás elvérezhet, mert minden egybekendődik, és kiderül, hogy a nagyralátó vállalkozás mögött nincs meg a technikai precizitás aranyfedezete. Ion Marin ezen az estén először akkor készített ámulatra, amikor rá kellett jönnöm, hogy olyan formába hozta a BFTZ vonóseit, amely alkalmas rá, hogy egy kitűnő, plasztikus, tagolt és ugyanakkor virtuózan pergő *Ruszlán és Ludmilla-nyitány* alapja legyen.

Kiválóan sikerült a második részben *A tűzmadár* előadása is. Ion Marinak volt koncepciója, amely nagyon is világosan körvonalazódott: olvasatában különlegesen fontos szerepet kaptak a Stravinsky-partitúra kamarazenei részletei. Tulajdonképpen a mű túlnyomó része finom, áttört „franciás” kamarazeneként jelent meg előttünk. Emellett persze Marin színgazdagon, rugalmasan vezényelt, keze alatt a zenéből áradt az érzékiség, a keleties mesehangulat, az egzotikum. És talán mondanom sem kell, hogy a hangzás finomságai felé forduló figyelem nem szorította háttérbe a zene telt hangzása, szimfonikus tutti-pillanatait – például a Kascej figurájához kapcsolódó félelmes-brutális megszólalásmódot. A műről teljes képet adó, „körüljárhatóan” sokoldalú és bizonyos vonatkozásban újra-felfedező olvasatban hallottuk tehát a balettzenét, amelynek előadásakor szinte tapintható volt a zenekar lelkesedése, a kedv és együtt-

működő szándék, amellyel a művészek bevették a vendégkarmester instrukcióit. Ilyen az, amikor a BFTZ zenekara megmutatja, milyen jelentős tartalékokkal rendelkező, kiváló együttes.

És Baráti Prokofjev 2. *hegedűversenyében*? A nyitótétel (*Allegro moderato*) előadásakor szép hang, beszédes hegedülés váltakozott vibráló, gyors giusto-játékkal, szonórus mély hangokat hallottunk, és megfigyelhettük a remek időgazdálkodást, amely a szólista keze alatt mindent élővé és lélegzővé varázsolt. A bensőséges lassú tétel a pengetett kísérettel (*Ravel G-dúr zongoraversenyének* mozarti tökéletességű *Adagio assai*ja mellett véleményem szerint a 20. századi versenymű-irodalom legszébb lassú tétele) Baráti hegedűjén ihletett volt és lírai, a folyékony melódiavonal megszakítatlan dalolásával, karcsú hangzása magas regiszterrel és igen mérsékelt vibratóval. Végül remek temperamentum, életteli hangsúlyozás, a nyitótételhez hasonlóan ismét dús mély fekvés, és egészében véve fölényesen virtuóz hangszeres kivitel jellemezte a spanyolos színeket is felvonultató *Allegro ben marcato* finálét. Baráti Kristóf néhány nappal a Kossuth-díj átvétele előtt e produkciójával is bizonyította, hogy egyedülálló művészete méltó a legnagyobb elismerésre.

(Csengery Kristóf)

Zuglói Filharmónia – 2014. március 22.

Különleges csemegét kínált közönségének a Zuglói Filharmónia Pastorale-sorozatának második előadása: a Zuglói Zeneház ezúttal adott először otthont 20. századi magyar operának. Telitalálat már a műsorválasztás is, Ránki György időtálló remeke, a Pomádé király új ruhája. Meseopera, amely leköti a legkisebbek figyelmét is – ugyanakkor örökérvényű tanulságai a felnőttekhez (is) szólnak. Értékét-minőségét sejteti kimeríthetetlen gazdagsága, melynek köszönhetően immár hat évtizede bizonyul megunthatatlannak.

Azok közé a színpadi művek közé tartozik, amelyeket mindig szívesen megnézünk, akár felújításban, akár új színrevitelben. Az ismételt meghallgatások során szinte megtanuljuk a művet, miközben mindegyre újabb felfedeznivalókat találunk benne.

Adott tehát a mű, amely önmagában szavatolja a sikert – s ráadásul az előadók is kitétek magukért! Érezhetően szerették a darabot, kedvvel játszották a kétfelvonásos verziót. Olyan hangulatot sikerült teremteni, amely a „zenés komédia” műfajmeghatározást is hitelesíti, s ennek egyik titka abban

rejlik, hogy Ránki zenei humora és megannyi stílusbravúrja értő és fogékony előadókra talált. Az énekes szereplőknek nemcsak a szövegmondását lehetett érteni, hanem legtöbbször izesen-hangulatosan tállták mondanivalójukat.

Pomádé királyt Szüle Tamás alakította, Garda Robertót Bárti Fazekas Zoltán, Nyársatnyelt Tóbiást pedig Tarnai Dávid. A csodakácsokat Decsi András (Dani) és Gaál Csaba (Béni) keltette életre. Lökösházi Mária Dzsufijáról nehezen volt hihető az udvari bolond státusz, mindenesetre, tetszetős színpadi megjelenése mellett – szinte észrevétlenül – afféle ügyelői funkciót is betöltött. Mindazok, akik színpadra léptek, akár csak apró statiszta-szerepben, kedvvel illeszkedtek a produkció egészébe. Az inveciózus jelmez- és díszlettervező, Geresdi Zsófia ötletgazdagsága élményszerű látványvilágot varázsolt élénk.

Vélhetően afféle jutalomjátéknak tekinthették az előadást a hangszeresek. A Zuglói Filharmónia Kamarazenekeara alig tucatnyi muzsikust számlált, akik képesek voltak többretű zenei élményt adni. Hála a sziporkázóan szellemes hangszerelésnek, voltaképp mindegyik hangszeres szólótának érezhette magát, annál is inkább, mivel nemritkán virtuozitásuk megcsillogtatására is lehetőségük nyílt. A dirigens Horváth Gáborra várt a feladat, hogy kamarazenei érzékenységű, differenciált összhatást hozzon létre. A zenekari játékban gyakorlott muzsikussal öröm lehetett dolgozni; a saját-szólam igényes megszólaltatásán túl remek formaérzékükről is tanúságot tettek. „Vették a lapot”, amikor az ismétlés humor-forrásul szolgált, s a visszatérő motívumok plasztikus megformálásával „beavatottá” tették a hallgatót. A zenekari irodalom-ismeret kamatozott abban is, hogy akár már ösztönösen is ráéreztek a műfaji idézőjelekre, s ezáltal komplexitásában próbálták visszaadni a partitúra utalás-rendszerét.

Az Andersen meséje nyomán ismertté vált történetnek szerteágazó gyökerei vannak. Utóéletét érdemben gazdagította a király névadásával a magyar meseopera szövegvét verselő Károlyi Amy. A hangulatok és a karakterek elmélyítésének zenei eszközeit évszázadok egyetemes muzsikájából kölcsönözte Ránki – ugyanakkor, van ebben a zenében valami jellegzetesen magyar. Miként a magyar humornak is megvan a sajátos íze, zamata. Magunkénak érezhetjük tehát e remek zenés történetet – és minél többet hallunk ki a zenei poénokból, annál több elismeréssel adózzhatunk a komponista mesterségbeli tudásának.

(Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok – 2014. április 10.

„Nagymesterek fiatalkori művei” alkották az est műsorát – értesülhetett, aki megpróbált utánajárni, vajon milyen meggondolásból kerülhetett egy programba Csajkovszkij Szláv indulója, Szkrjabin fizs-moll zongoraversenye és Mozart C-dúr, úgynevezett Koronázási miséje. Mindenesetre, kevés közös nevező található e három mű között...

Kontrasztáló két félidő – ez első pillanatra nyilvánvaló, vagy pedig az ismertség mértékének a különbözősége, hiszen Szkrjabin versenyműve kétségkívül ritkaság, míg a Mozart-miséet illetően hosszú évtizedek hangfelvételei is elkényeztetik az érdeklődőt. A gyakorlat ismét beigazolta, hogy a változatosság gyönyörködtet – s a szünet elégségesnek bizonyult, hogy rákészüljünk a más műfajra, más stílusra.

A nyitány funkcióját betöltő Csajkovszkij-mű kétségkívül hatásos – érdekes módon, a hegedűsök ebben oly módon hittek, hogy szinte magára hagyták szólamukat. A többi hangszercsoport viszont aktívabban vett részt eme hatásosság hangzó realizálásában, s jól tették, hiszen a partitúrába zárt hangok akkor válnak igazán hatásossá, ha az előadói értelmezés szűrőjén jutnak el a hallgatósághoz.

A koreai Kun Woo Paikot a zenekar törzsközönsége már-már ismerősként köszönthette, hiszen többször fellépett az együttessel (legutóbb beugrással a megbetegedett Berezovszkij helyett). Örömmel fedeztem fel szakmai életrajzában magyar vonatkozást: egyik tanára, Kabos Ilonka révén Szendy Árpád unoka-tanítványát tisztelhetjük benne. Paik remek muzsikos: úgy tűnik, nem ismer technikai nehézségeket-problémákat, így minden figyelmét a muzsikára fordíthatja. Nemcsak az ismertetőben idézett nyilatkozatából derül ki, hogy érzékeny muzsikos: ahogyan beleilleszkedik a zenei folyamatokba, szólistaként maximális figyelemmel a zenekari anyagra, elhithető erővel bizonyítja, hogy ténylegesen fontos számára a zene hatása. Hatás az előadóra, amely tovább gyűrűzik, bővkörébe vonva a hallgatóságot is. Minden bizonnyal partnereinek is jó lehet ilyen érzékeny szólistával játszani. Tolmácsolásában a kisebb információ-sűrűségű, szemlélődő részletek sem tűnnek érdektelennek.

A Koronázási misét kisebb zenekari apparátus szolgáltatta meg, amiben felfedezni vélhetjük a korhű előadás megannyi tapasztalatát, amelyek több évtizede alakítják elmúlt korok zenéjéről kialakuló elképzelésünket. Ugyanakkor, a Nemzeti Énekhar nagy létszámmal csatlakozott hozzá, s ez egyáltalán

nem okozott problémát. Antal Mátyás együttese rendkívül képlékeny, fogékonyan reagál a karmesteri kérésekre-elképzelésekre. Leheletfinom pianissimói és intenzív fortissimói között megannyi dinamikai fokozat található, ráadásul egy-egy dinamikai szinthez megannyi árnyalatot képesek társítani, aszerint, hogy milyen érzelmi-indulati töltése van az adott részletnek. A szólisták közül – részben szólamából adódóan is – elsősorban a szopránnak, Fodor Beatrixnak lehetünk hálásak élménytadó interpretációjáért. De összességében is elégedettek lehetünk a Mozart-mű megszólaltatásával. Gyakran hatotta át az énekszólamokat a személyesség érzete, ami koncertteremben szinte a templomi előadás áhítatának a megfelelője.

Kocsis Zoltán a remekül megválasztott tempókkal átélhetővé tette a misét, azok számára is, akik értik a szöveget (tehát, konkrétan tudják, mikor mit énekelnek), de élményt adva azoknak is, akik pusztán zenei szempontok mentén tudnak tájékozódni a tételek sorában.

Különleges idő-élményt is adott ez az est; manapság, amikor gyakran kerülnek előadásra nagylélegzetű művek (máskor maraton-jellegű zenehallgatásra nyílik lehetőség), szinte hihetetlen volt, hogy szűk két órába mennyi minden fért bele. Utólag tehát senki sem értetlenkedhetett a Ferencsik-bérlet 5. estjének műsorösszeállítását illetően. A gyakorlatban jól vizsgázott az első látásra furcsa hallgatnivaló. *(Fittler Katalin)*

Óbudai Danubia Zenekar – 2014. április 12.

BMC

A sikeresnek bizonyult Mozart-sorozat folytatásaként, a következő háromrészes sorozatot Beethoven muzsikájának szentelték (Lázadó – Remete – Költő tematikával). A nyitókoncert műsora érdekesen alakult: három nyitányt hallottunk, valamint az Eroicát.

A BMC hangversenyterme rendkívül hamar beilleszkedett a budapesti zenejászó helyszíné közé, a közönség elfogadta, s otthonosan mozog benne. S talán túl otthonosan érzi magát a műsorvezető Eckhardt Gábor, aki már-már klubhelyiségekben elfogadható közvetlenséggel találja mondanivalóját. Tény, hogy a műsorvezetős rendezvényeken a „műezsin” arra hivatott, hogy a zenét a közönséghez, a közönséget a zenéhez közelítse. Indokolt tehát a személyes tónus – mégis, nem árt, ha egy pillanatra sem feledkeznek meg mondandója tárgyáról, tehát a (tisztelteméltó) személyekről, szituációkról.

Engem például kifejezetten zavar az olyan – bármennyire is korrekt – adatközlés, hogy „Beethoven háromszor futott neki a Fideliónak”. És azt sem veszem jó néven, ha valaki poénkodik Prométheusszal (illetve a sassal). Talán annak is része van ebben, hogy kedves olvasmányom Mesterházi Lajos remeke, A Prométheusz-rejtély. Ugyanakkor elismeréssel adózom a vetített anyagot illetően, becslöm a nem kevés munkát, amellyel létrehozhatóak az ilyesfajta érdekes, gyakran új információkat kínáló képsorozatok.

És a lényeg: a nyitányokat (Prométheusz teremtményei, Coriolan, 1. Leonóra) követően remek Eroicát hallottunk. Úgy tűnik, minél nagyobb szükség van a mű megszólaltatásához a dirigensre, annál inkább magára talál Hámori Máté. Pontos mozdulatokkal irányítja az egyszerűbb felrakású tételeket is, de igazából akkor van elemében, amikor nyilvánvaló a karmester felelőssége a ténylegesen kialakuló hangzásban. Itt tudta igazán érvényesíteni gazdag mozdulat-készletét, amelyet az érzelmi-indulati töltések folyamatos életben tartásának a szolgálatába állított. Lendületes tételek sorjáltak, afféle szellemi energia-bombákként. Nem voltak közömbös hangok, üres töltőszólamok, hanem úgy tudta inspirálni muzikusait, hogy mindenki mindig a hangzó egész felépítésén munkálkodott. Jó volt látni a muzikusokat, akik korántsem csupán lejátszották szólamukat. Ez az elementáris játék-öröm, a szó nemes értelmében, mindenfajta igényes muzsikálás előfeltétele (ennek birtokában lehet aztán mindegyre tovább differenciálni-finomítani a hangzást). A BMC koncerttermének akusztikai adottságai kedveznek a „szép hangzásnak”, s kétségtelen, hogy ilyen körülmények között háttérbe szorul a dinamikai árnyalás igénye. Pontosabban, a rajzos árnyalásé. Mert ami a hangzást illeti, aligha lehet panaszunk, főképp a hatásos kontraszt-lehetőségeket aknázták ki. Ahogy haladtunk a tételek során, úgy vitte a muzikusokat a lendület (s váltak kevésbé érzékennyé az árnyalatok iránt) – mint ha az ábrázolás során mind vastagabb ecsettel dolgoztak volna. Előadásukban az Eroica gyászindulójában egyaránt érvényesült a gyász és az induló-jelleg, ezáltal a hangvétel megmaradt a klasszika fegyelmezett megjelenítésének keretei között – nem megrendíteni akartak, hanem az esztétikai gyönyör-érzetet erősítették (akár ha egy komor festményt szemléltünk volna). A finálé esetében a párvariációs felépítés részleteinek követését szinte lehetetlenné tette a sodró lendület – de ezt aligha bántuk!

(Fittler Katalin)

**Kodály Filharmonikusok Debrecen –
2014. április 12.**
Zeneakadémia

Budapest zenei életében mindig izgalmas színpontot jelent vidéki zenekaraink budapesti vendégszereplése, ami nagy esemény az adott együttes életében is. Fellépésük igazi sikere pedig az, ha maradandó élményt tudnak adni a közönségnek. A debreceni Kodály Filharmonikusok elmondhatják: hangversenyük kétséget kizáróan ilyen este volt.

Miként egy gasztronómiai élménynél, ahol először a látvány, majd az illat fogja meg az étket elfogyasztót, és csak harmadik lépésként jutnak szerephez az ízlelőbimbók, úgy egy hangversenynél is először a műsor összeállítását ízelegetjük. Nos, a Kodály Filharmonikusok magyar szerzők műveiből válogatott programjának szoros belső kapcsolatát hosszan lehetne sorolni. Közös gyökerei vannak, például, az est első felében elhangzott Liszt 2. rapszódiajának és Kodály Galántai táncok című kompozíciójának. Az is érdekes, hogy a két zenei sláger miként ellensúlyozta az eddig ismeretlen Vajda János-mű felfedezésnek izalmát. A két népszerű, sokat játszott mű számos ponton kapcsolódik Vajda budapesti bemutatót jegyző Cantus Firmus – A megtartó ének című darabjához is, aminek zártkörű premierje egy nappal előbb, április 11-én zajlott le Debrecenben, a Csokonai Nemzeti Színházban.

A mostani szereplést betegsége miatt ezúttal nem a zenekar állandó karmestere vezényelte, hanem Kovács László. Beugrása azért is elismerésre méltó, mert nemcsak két jól ismert, a koncertrepertoárban gyakorta elhangzó darabot vezényelt, hanem vállalta Vajda hetven perces, monstre művének gyors megtanulását is.

Már a hangverseny nyitányaként felhangzó Liszt-mű is kellemes benyomásokat szerzett, a zenészek az első ütemektől magasra tették a mércét. Csiszolt és gondosan kivitelezett előadásban hangzott fel Liszt egyik legközismertebb magyar rapszódiaja. Kellő súllyal és méltósággal szólalt meg az indítás a mélyvonósokon. Majd – még mindig a lassú részben – arra is felfigyelhettünk a fűvós szólókban, hogy milyen remek, virtuóz hangszeresei vannak a zenekarnak, a gyors részt pedig a jól eltalált táncos karakter tette tetszetőssé. Kovács László a kompozíció csúcspontjához közeledve egyre féktelenebb tempót kért a zenekar tagjaitól, akik parádésan, pergően kijátszva a legkisebb ritmusértékeket is, élvezettel mutattak rá az olykor offenbach-i hangzásokra emlékeztető Liszt-partitúra sokszínűségére.

A sokszínűség megmutatására a zenekar névadójának 1933-ban, a Budapesti Filhar-

móniai Társaság nyolcvan éves fennállásának emlékére komponált műve is kiválóan alkalmas, hiszen Kodály a Galántai táncokkal voltaképpen jutalomjátékot nyújtott át az akkori zenekar muzsikusainak. Egymás után hallgatva a Liszt- és a Kodály-művet, arra is rádöbbenhettünk, mennyire hasonló hangulatában – sőt, hangszerelésében is – a két alkotás. Itt is örülhettünk a szép csellóindításnak, a szépen formált kürtszólónak, a fuvola és az oboa finom érzékenységgel megszólalásainak. Mindenekelőtt pedig szívet melengetők voltak az első klarinétos szólói, aki jelentős szólófeladatait nemcsak kifogástalan felkészültséggel látta el, hanem kibontotta és megosztotta hallgatóságával szólamának minden szépségét. Kovács László pálcája alatt szárnyalt a zenekar, nem véletlenül kaptak vastapsot már az első félidő végén a korántsem teltházas Nagytérem közönségétől.

Az est második részében elhangzó legújabb Vajda-opusz nagy apparátust foglalkoztat. A szokásos szimfonikus zenekart sajátos hangszeres hangzások (például kibővített ütőhangszeres arzenál, zongora és kontrafagott), énekes szólisták (Balczó Péter – tenor, Bárti Fazekas Zoltán – bariton) és a kórusok – a Lautitia Gyermekek (karigazgató: Nemes József), a Csokonai Színház Énekkara (karigazgató: Gyülvézi Péter) és a Kodály Kórus (karigazgató: Pad Zoltán) – tették még különlegesebbé. A szövegkönyvet Vajda János maga állította össze nagyrészt a debreceni Református Kollégiumhoz kötődő költők művei alapján, zenéje pedig az ott őrzött Református Énekeskönyv dallamait is feldolgozza. A komponista a Debrecen városa felé való elkötelezettségét a „Debrecenbe kéne menni” című dalocskára idézésével még jobban elmélyítette. Már az impozáns trombita fanfárral induló nyitányban világossá tette, hogy alapvetően vidám, optimista kicsengésű művet alkotott. A 17. tételben a zenekar és énekkar számos arcát mutathatta meg: a kompozíciónak keretet adó 47. zsoltár örvendezése után megszólalt a bensőséges líra (no. 3), jelen volt a históriás énekek világa (no. 5), a tánccházak hangulata (no. 6) és egy katonanóta allúziója is (no. 11). Szép élményt adott a 13. tételben a férfikar a cappella indítása és a tételben domináló ütőhangszerek megszólalása. A 14. tételre olyan fokozást ért el a zene íve, hogy akik a kiadott szöveg nélkül hallgatták, úgy vélték, itt a mű vége. Többen el is mentek, így elmulasztották az utolsó előtti tételben a Fekete Katalin szóló-vezető értő irányításával megszólaló bensőséges csellókverttet és a befejezést jelentő 47. zsoltár ismételt felhangzását. Az új alkotás magas szintű bemutatásáért minden közreműködő muzsikust elismerés illet. A két énekes szólista finom érzékenységgel

formálta szerepét, Kovács László remekül irányította a hatalmas előadói apparátust, és csak ritkán fordult elő kisebb aszinkronitás a vegyeskar és a zenekar között. A több mint egyórás műben az előadók derekasan állták a sarat, az utolsó percig tudásuk legjavát adták. (Kovács Ilona)

**MÁV Szimfonikus Zenekar –
2014. április 24.**

A Szőke Tibor-mesterbérlet idején sorozatának 3. estjén szerepelt első ízben külföldi énekes szólista. A nemzetközileg elismert fiatal énekesnő, Jekatyerina Lekhina ária-estjeként hirdették, jogosan hiszen ő volt az est sztárja (a szó minden pejoratív felhangja nélkül). Aki végigtekint a műsoron, aligha keveselli, hogy két színpadralépése között többnyire volt egy zenekari részlet (betétszám). Rendkívüli koloratúr-készség és gyakorlat kell ahhoz, hogy győzze a különböző stílusú, más-más nyelven komponált áriákat. Lekhina azok közé a kisszámú fiatal énekesek közé tartozik, akikről már az első hang megszólaltatása előtt rendíthetetlen el-tökéltséggel tudjuk, hogy színpadra termetek. Nemcsak vonzó külseje, remek alakja miatt, hanem azért, mert sugárzik róla, hogy imád énekelni, hallgatóság előtt szerepelni (s eközben jelenlétét sohasem érezzük hivalkodónak). Megszólaltatott egy-egy áriát Thomas-tól (Philine-ét a Mignonból), Bellini: Az alvajárójának címszerepéből (Aminátét). Rimszkij-Korszakov operájából, Az aranykakasból a császárnőt idézte meg, majd az Éj királynőjének áriájával zárult a program első része (e szerepet alakította talán a világ legtöbb rangos operaházában). A szünet után oldottabban-közvetlenebbül vállalkozott a hallgatóság szórakoztatására. Kivételes élmény az előadásában Adél kacagódala (A denevérből), s ahogy a Tavasz hangok című Johann Strauss-keringőben varázsol felhőtlen boldogságot a terembe. Massenet Manonjának részletét hallgatva kedvünk támad az egész opera meghallgatására, s a Candide-beli Bernstein-ária tette kerekké a programot – gondoltuk volna, ám szerencsére másképp lett: fáradhatatlanul tolmácsolta (a Nemzeti Hangversenyterem közönségének tomboló tetszésnyilvánítását kiváltva) azt a dalt, amelyet átírtak sokasága is népszerűsíti: A csalogányt (Alabjevnek szokás leginkább magyarul írni a szerző nevét). Koloratúr-készségét csodáljuk, s hanganyagának tónusát – de elragadtatást leginkább azzal vált ki hallgatóságából, hogy már-már dalolás-jellegű közvetlenséggel szólaltatja meg a legigényesebb énekelnivalót is. Sztárként tündököl – ugyanakkor képes sugárzó zeneiségével („mosolygó hang-

jával”) a muzsikára irányítani a figyelmet. Medveczky Ádám vezényletével remek kísérőnek bizonyult (mint már annyiszor) a MÁV Szimfonikus Zenekar, bár a ritkábban játszott számokban érezhetően kevésbé szabadon muzsikáltak. A műsor egészében kiemelt szerepet kapott a fuvola; a mindvégig megörökítésre méltó teljesítményt nyújtó Párkai Krisztina a ráadászámban is méltó partnere volt az énekesnőnek. Általánosságban elmondható, hogy egységes színvonalon valósították meg a szóló-állásokat a fűvösök. Az ütősök mellett a rezeseknek is

elsősorban Gershwin örökzöldje adott hálás játszanivalót. És ezúttal is feltűnt, hogy a vonóskaron belül valamennyi szóló tud érzékenyen kísérni, így az I. hegedű-szóló is (akár énekes szólistát, akár valamely dallamjászó másik hangszert kell). Bellini Normánjának nyitányában pizzicatóik hozzájárultak az atmoszféra-teremtéshez. Medveczky irányítására jellemző, hogy kihozza mindenkorri együttesének tagjaiból a kifejező előadásra törekvést. Nem kellett rajzolni a dallamvonalakat, célratörő mozdulataival inkább a pasztikus formálást segítette. Az est máso-

dik részében érezhetően felszabadultabb lett, ezzel összefüggésben még hatásosabban tudott gondoskodni a szólista és a zenekar együtt-lélegzéséről. A közvetlenség számlájára írható, hogy kicsit „elszámolta magát” a Diótörő-nyitánynál; a tündér-tánc mesejelleg érdekében olyan tempót vett, amely (az addigi játék-teljesítmény után) szinte megoldhatatlan helyzetbe hozta a fűvösöket, miközben a hegedűsök és brácsások önfeledten muzsikáltak. Szép este volt.

Fittler Katalin

Lemezkritika

Erkel Ferenc: István király
(NAXOS 8.660345-46)

A „Szereti ön Erkel?” parafrázisra válaszoló túlnyomó többsége a Hunyadi László és a Bánk bán ismeretében ad – kérés-kívül igenlő - választ. Az operabarátok – és az újdonságot, ritkaságot kedvelők – számára a közelmúltban különböző fórumok álltak rendelkezésre Erkel-zene ismeretük elmélyítésére. Közrejátszott ebben a bicentenárius is, és az adósság-törlesztő, nagy-lélegzetű szakmai vállalkozások részleges megvalósulása. Ismeretlen területről lévén szó, elsődleges feladat (és még sokáig az marad) az anyag-, élmény- és információgyűjtés. Tehát, előadóknak művek ill. műrészletek (minél gyakoribb) megszólaltatása, a hallgatóságnak pedig az ismerkedés, lehetőleg minél kevesebb pre-konceptióval. Persze, nehéz elfogulatlan maradni, amikor az ismertető is – érhetően – korteskedő hangvételűek, ki-ki a maga igazát, elképzelése-felfogása jogosultságát bizonygatja. S mivel előre nem tudni, hol-mikor milyen tárgyyszerű tudásanyagot gazdagodunk, az érdeklődő nem tehet mást, mint hogy tájékozódik, s jó esetben csak valamely zenei produkció ismeretében alkot véleményt. Mert jól érvelni – egy dolog, s tényleg a kompozícióra koncentráltan – az egy másik! Egy-egy szép logikus okfejtés akár egyetlen hang meghallgatása nélkül is képes meggyőzni a tájékozatlant.

A Bánk bán esetében szinte közügyé lett egy időre az opera, amikor az eredeti vagy átdolgozott verzió mellett (illetve ellen) kötelezte el magát a két verzió közönsége. Talán nem kellene fekete-fehér, igen-nem alapon dönteni, megsemmisítendő az egyiket – érdemesebb lenne a szándékok, tendenciák végiggondolására szánni az időt, s felfedezni mindegyikben az értékeket, ta-

nulságokat. Mindenesetre, az „eredeti vagy átdolgozott” kérdésköre örvedetesen érzékeny – vagy legalábbis aktív – tette a zenehallgatók egy részét. S a felkeltett érdeklődés birtokában remélhető, hogy az kiterjed nemzeti operánk megteremtőjének más alkotásaira is.

Erkel operatermesének méltánytalan sors jutott, kiváltképp hatyúdának, amelynek félreismeréséhez maga a muzikológusgárda is hozzájárult, amikor auditív kontroll híján, kottakép alapján nivellálóan értékelte az István királyt, s a tetszetős „Erkel-műhely” terminológiával az opera önálló alkotásrangját is megkérdőjelezte.

Mindmáig nincs könnyű helyzetben, aki nyomon akarja követni, vagy akár csak „képben akar lenni” a művet illetően. Részinformációk dzsungelében kell tájékozódni, ami időt és energiát igénylő vállalkozás. Értelmesebb, és főként élményszerűbb időtöltést kínál az István király új felvétele, amely nemcsak ígéri, de realizálja is az autentikus (konkrétan: az 1885. március 14-i ősbemutató felcsendülő) verziót.

A NAXOS cég Opera Classics sorozatában két koronon jelent meg az István király, (néhány személyi változással) annak az előadóegyüttesnek a tolmácsolásában, amelynek a korszakos jelentőségű 2010. július 10-i, komáromi színrevitel köszönhető (e produkciót másodszor 2012. augusztus 25-én koncertszerű verzióban volt módjuk előadni, a gazdagréti Szent Angyalok plébánia-templomban).

A nagylétszámú kórus, mely több énekkarunk lelkes énekeseiből alakult (s ebből az alkalomból az István Király Operakórus nevet vette fel), Somogyváry Ákos karigazgató irányításával túlnőtt az alkalmi együttes rangján-színvonalán. Méltó partnere lett a MÁV Szimfonikus Zenekarnak és a 14 szólistának, akik Csányi Valéria irányításával ihletett-szép előadásról gondoskodtak.

A hangfelvétel meghökkentő adata: két nap alatt készült 2012 augusztusában! A hallgatnivaló terjedelmét tekintve, szinte „live”-felvételnél minősülhet, amelyhez néhány korrekció készítésére is volt lehetőség. Ennek az információnak a birtokában, s nem tudva erről, egyaránt dicséretes a produkció. Része van ebben a felvétel készítőinek, Bojti Jánosnak és Győri Jánosnak, akik a rendelkezésre álló elkészítőtől szűkös felvételi idő ellenére, igényes akusztikai környezetről tudtak gondoskodni.

Tudjuk, a technika csodákra képes – de értékes alapanyag nélkül aligha! A NAXOS-felvétel kizárólag angol nyelvű ismertetőt tartalmaz, a szöveggönyv viszont hozzáférhető a cég honlapján. Első alkalommal – kisértéképp – mindenfajta előzetes felkészülés nélkül hallgattam, s a produkciót dicséri, hogy úgy is követhetőnek bizonyult. Érthető a szöveg túlnyomó része, s ami legalább olyan fontos: korántsem csak a hangzó-értést illetően! A kórus éneke érzelmileg-indulatilag differenciált, bizonyonnyal közrejátszik ebben a korábbi színpadi megjelenítés emléke is. Gyönyörködtető szólista-produkciókat is hallunk (néhány név a szereposztásból: István király – Gurbán János, Imre herceg – Nyári Zoltán, Crescimira – Bazsinka Zsuzsanna, Sebős – Daróczi Tamás). Jól érvényesülnek a partitúra választékos-szép zenei színei, tónusai a vokális részek kíséretében, és igényes zenekari produkciókat hallunk a közzenékben, István vízióiban. Hosszú az opera? Mondhatni, igen – de hasonlóképp elhihető az ellenkező válasz is, mert az igényes előadás úgy leköti a hallgatót, hogy megfelelkezik az idő múlásáról. Szép, élménytadó előadás, képes megszerettetni az operát. Alig több felvételi idővel (kevesebbel, mint amennyi általában operafelvételeknek jut) ütőképes, mondhatni, kifogástalan produkció jöhetett volna létre.

Fittler Katalin